

TRACTATUS DE PECCATIS.

TRACTATUM hunc duas in dissertationes dividimus: in priori, de peccato in genere; in posteriori, de præcipuis peccati divisionibus disputabitur.

DISSERTATIO I.

De Peccato in genere.

PRIOREM hanc dissertationem quinque capitibus complectimur. Primum erit de natura; secundum, de causis; tertium, de peccatorum distinctione; quartum, de eorum connexionem & inæqualitate; quintum, de effectibus peccati.

CAPUT PRIMUM.

De natura Peccati.

VARIAS inter peccati definitiones principem locum tenet ista S. Augustini: *Peccatum est factum, vel dictum; vel concupitum contra legem æternam.* (Lib. 22. contra Faustum, cap. 27. tom. 8. pag. 378.) Eæ voces, *factum*, *dictum*, *concupitum*, se habent instar generis, & actibus tum bonis, tum malis conveniunt. Ista verò verba: *contra legem æternam* quæ actuum moralium est regula, differentiam constituunt; per ea scilicet peccatum à quocumque actu minimè vitioso distinguitur.

Accuratam esse hanc definitionem negant quidam Theologi, 1º. quia omnibus peccatis non convenit: peccatum enim originale in parvulis, peccatum omissionis in adultis, peccatum denique quo violatur lex humana, dici nequeunt factum, vel dictum, vel concupitum contra legem æternam; 2º. quia in præfata definitione nulla fit mentio liberi sine quo tamen nullum est peccatum.

Resp. 1º. Peccatum originale non esse quidem potest factum, vel dictum, vel concupitum voluntate propria, cujus capax non est parvulus, bene verò voluntate aliena, scilicet Adami in quo omnes peccaverunt. *Illud quod in parvulis dicitur peccatum originale, inquit Augustinus, non absurde vocatur voluntarium, quia ex prima hominis voluntate contractum factumque est quodam modo hereditarium.* (Lib. 1. retract. cap. 13. n. 5. tom. 1. pag. 20.)

2º. Per *factum*, *dictum*, &c. intelligi etiam debet omisio dicti vel facti; dici quippe solet aliquem malè facere, cum non agit id quod debet.

3°. Contra legem humanam peccari non potest quin simul violetur lex æterna, quæ omni Superiori legitime præcipienti parendum esse præscribit. *Omnis anima*, inquit Apostolus, *potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.* (Rom. 13. v. 1. & 2.)

4°. In prædicta definitione non explicitè quidem, sed implicitè fit mentio liberi, quia lex non imponitur, nisi agenti liberè, nec peccat contra legem, nisi qui liberè agit.

Hic disputari solet utrum ratio *formalis* peccati in aliquo positivo constituta sit, an verò in mera privatione rectitudinis debitæ. Qua de re sit

P R O P O S I T I O.

Ratio formalis Peccati sita est in mera privatione rectitudinis debitæ.

Prob. 1°. ex idea entis generatim. Ens & bonum duo sunt secum indivulsè connexa: *Unumquodque*, ait S. Thomas, *tantum habet de bono, quantum habet de esse: bonum enim & ens convertuntur.* (1. 2. quæst. 18. art. 1. in corpore.) *Bonum & ens sunt idem.* (1. part. quæst. 5. in corp.) *Omne ens, in quantum est ens, est bonum.* (ibid. art. 5. in corp.) Ergo si peccatum esset aliquod *positivum*, foret etiam ens, ac proinde quidpiam boni; quod repugnat: necesse est igitur ut non aliud sit, quàm entis privatio. *Necesse est dicere*, ait S. Thomas, *quod esse rationem habeat bonitatis rulinquitur ergo quod nomine mali significetur quædam absentia boni.* (1. part. quæst. 48. art. 1. in corp.) Quod de malo generatim dicit S. Thomas facile malo cuilibet particulari accommodatur, & præsertim peccatum quod malorum omnium est maximum.

Prob. 2°. ex Patribus. *Nemo quærat*, inquit Augustinus; *causam efficientem malæ voluntatis:*

non enim est efficiens, sed deficiens; quia illi non est effectio, sed defectio. (Lib. 12. de civit. Dei, cap. 7. tom. 7. pag. 306.) *Peccatum*, ait idem Doctor, *nihil est.* (Tract. 1. in Evang. Joan. n. 13. tom. 3. part. 2. pag. 294.) Augustino consentit divus Thomas: *Peccatum*, inquit, *nihil aliud est, quàm actus humanus malus..... Habet autem actus humanus quoddam sit malus, ex eo quoddam caret debitâ commensuratione cum regula.* (1. 2. q. 71. art. 6. in corp.) S. Joannes Demascenus, *Neque aliud est malum*, inquit, *quàm boni privatio.* (Lib. de fide orthod. cap. 4. tom. 1. pag. 159. Edit. P. le Quien.)

Ceteros Patres omittimus qui, ut sese ab ea difficultate extricarent, cur Deus qui omnium autor est, peccati non sit causa, respondebant peccatum nihil esse, ideòque nullam exigere causam effectricem. Hanc esse Patrum omnium doctrinam sic testatur doctissimus Petavius: *Patres ad unum omnes, Græci Latinique, nullo prorsus excepto, peccatum per se, & ut loqui amant, formaliter, non nisi privationem boni, ac nihil posse sentiunt.* (Tom. 1. lib. 10. cap. 19.) Patrum vestigiis inhærens clarissimus Bossuet, de peccato sic habet: *Le mal n'est pas un être, mais un défaut d'être.* (Traité du libre, arbitre. pag. 39. édit. in-12.)

Prob. 3°. Quia si ratio *formalis* peccati esset aliquid *positivum*, Deus censendus esset autor peccati *formaliter* sumpti; *omnia* liquidem *per ipsum facta sunt*, & *sine per ipso factum est nihil*: atqui nefas est Deo tribuere peccatum *formaliter* sumptum, cum à summa ejus sanctitate alienissimum sit.

Prob. 4°. Quia in eo consistit ratio *formalis* peccati, quoposito, actus humanus statim intelligitur malus: atqui, posita solâ privatione rectitudinis debitæ, ex parte sive objecti, sive finis, sive circumstantiarum, actus humanus illicò concipitur malus juxta tritum illud effatum: *Malum est quocumque defectu.*

Solvuntur Objecta.

Objicies 1°. Quod habet causam positivam, aliquid est positivum: atqui peccatum formaliter sumptum causam habet positivam; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Quod habet causam positivam & efficientem, aliquid est positivum; conc. quod habet causam positivam, sed deficientem, neg. maj.

Porro quod proficiscitur à causa deficiente, dici non potest aliquid positivum: sic tenebræ quæ à sole deficiente exoriuntur, nihil sunt positivi: atqui peccatum formaliter sumptum habet quidem causam positivam, sed deficientem, nempe voluntatem humanam, quatenus actiones suas ad rectam rationem non informat; ergo &c.

Obj. 2°. Motus voluntatis in objectum aliquod legi rationique dissonum tendentis, aliquid est positivum: atqui in eo motu consistit peccatum formaliter sumptum; ergo, &c.

Resp. Neg. min. motus ille voluntatis fundamentum quidem est peccati formaliter sumpti, sed illius rationem non constituit: non malus est enim, nisi quatenus à morum regulis deficit. Sic in malo sive naturali, sive artificiali datur aliquid positivi cui inhæreat privatio; sed nihilominus malum tum naturale, tum artificiale non consistit, nisi in privatione convenientiæ vel cum aliqua perfectione naturæ, vel cum regulis artis; pariter ergo quidquid in peccato invenitur seorsim à defectu rectitudinis debitæ, non habet formalem mali moralis rationem; alioquin ista duplex esset, nempe rectitudinis debitæ privatio, & motus voluntatis in objectum illicitum tendentis. Cum igitur, ait S. Thomas; *privatio perfectionis debitæ sit malum in naturalibus, non propter formam, sed propter privationem ei adjunctam; ... in moralibus etiam inhæreret fini cui adjungitur privatio finis debiti,*

malum est, non propter finem (proximum); sed propter privationem adjunctam finis ultimi. (opus, II. cap. 116.)

Obj. 3°. Peccatum commissionis specie differt à peccato omissionis: atqui inter utrumque nihil erit discriminis, si ratio formalis peccati consistat in privatione rectitudinis debitæ; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Peccatum commissionis materialiter sumptum specie differt à peccato omissionis, conc. maj. peccatum commissionis formaliter sumptum, & præcisè quatenus est peccatum, specie differt, &c. neg. maj.

Reverà si peccatum commissionis materialiter, sive prout est actus consideretur, specie differt à peccato omissionis, ut satis patet: porro hic agitur de peccato formaliter sumpto, & quatenus præcisè constituitur in ratione peccati; sub eo autem respectu nihil est discriminis inter commissionis & omissionis peccata: utrumque enim in ratione peccati constituitur per meram rectitudinis debitæ privationem.

Obj. 4°. Juxta sententiam hanc nihilum remitteret Sacerdotis absolutio sacramentalis; pro nihilo damnaretur peccator, nullum peccatum gravius esset altero, quia nulla privatio major est alterâ: quæ omnia penitus absurda sunt.

Resp. 1°. Absolutio Sacerdotis e. sensu peccatum non remittit, quod aliquid positivi destruat; sed quia gratiam sanctificantem impertitur, sicut sol tenebras non fugat quidpiam positivi tollendo, sed lucem imittendo. 2°. Non plectitur peccator quia agit; sed quia vel non operatur quod ipsi imperatum est, vel malè operatur; sic vapulat fervus dum jussa negligit, aut ea malè exequitur. 3°. Nulla quidem privatio in se considerata major est alterâ, merum quippe est nihilum; si verò spectetur comparatè ad bonum cujus est privatio, una potest esse sub eo respectu major alterâ. Eo sensu major est centum v. g. nummorum, quàm decem privatio.

Insuper omissionis peccata non sunt omninò æqualia, sed alia aliis graviora. Pejus est enim, v. g. cibum extremâ indigentia laboranti denegare, quàm pauperi citra vitæ periculum patienti: atqui tamen, fatentibus adversariis, omissionis peccata *formaliter* sumpta in privatione consistunt; ergo ex eo quòd ratio *formalis* peccati in privatione rectitudinis debitæ sit constituta, non sequitur omnia peccata esse prorsùs æqualia.

Obj. 5°. peccatum ab Augustino definitur *dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam*; ergo, &c.

Resp. Neg. conseq. *Augustinus*, ait S. Thomas, in definitione peccati ponit duo; unum quod pertinet ad substantiam actûs humani, quod est quasi materiale in peccato, cum dixit, dictum, vel factum, vel concupitum; aliud autem quod pertinet ad rationem mali, quod est quasi formale in peccato, cum dixit, contra legem æternam. (1. 2. *quæst.* 71. art. art. 6. in corp.)

CAPUT II.

De causis Peccati.

DUPLEX distinguitur causa peccati; alia interior quæ in homine; & alia exterior quæ extra hominem posita est.

Quæres 1°. quotuplex sit causa peccati interna.

Resp. Triplex recensetur, nempe ignorantia, concupiscentia, & malitia. 1°. Quidem ignorantiam esse peccati causam ex Scripturis manifestum est. *Fratres*, inquit S. Petrus, scio quia per ignorantiam fecistis, id est, Christum occidistis. (Act. 3. 17.) *Sic cognovissent, nunquam Dominum gloriæ*

erucifixissent. (1. Cor. 2. 8.) Atqui tamen fide certum est peccasse Judæos Christum interimendo; ergo per ignorantiam peccatur sive, quòd idem est, datur ignorantia quæ fit causa peccati. Hinc Psaltes Regius Deum sic precatur: *Ignorantias meas ne memineris.* (Psal. 24. 7.) Quæ verò & qualis ignorantia sit causa peccati, abunde diximus in Tractatu de Actibus humanis.

2°. Concupiscentia altera est interior peccati causa. *Concupiscentia*, inquit Daniel, *subvertit cor tuum.* (Cap. 13. 56.) *unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus.* Deinde *concupiscentia cum conceperit, parit peccatum.* (Jacob. 1. v. 14. & 15.) Hæc verò nihil aliud est, quàm amor sui inordinatus quo, veluti pondere quodam, homo impellitur ad fruendum creaturis, in iisque finem ultimum constituendum.

3°. Malitia interdum est causa peccati. Hæc autem dici potest deliberata quædam adhesio voluntatis peccato, quæ fit ut illud eligat & velit. non ex ignorantia aut vehementi aliquo animi motu, verum ex pravo in ipsum peccatum affectu. In aliis delictis voluntatem vel ignorantia fallit, vel aliquis mentis impetus rapit: hic verò neutrum causa est cur voluntas peccatum eligat; sed ipsum peccatum tantoperè voluntati placet, ut illud planè sciens & volens committat. Hujusmodi sunt ii qui, ut ait Job, *quasi de industria recesserunt à Deo.* (Cap. 34. 27.) Tales sunt etiam qui *lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* (Proverb. 2. 14.)

Quæres 2°. quænam præcipua sit causa peccati externa.

Resp. Diabolus est qui hominem variis modis ad peccatum incitat & quantum potest, pertrahit, ut patet ex Historia tum Evæ quam decepit, tum S. Job quem seducere conatus est. Idcirco fideles sic admonet S. Petrus: *Sobrii estote & vigilate,*

quia adversarius vester Diabolus, tanquam Leo rugiens circuit quærens quem devoret; cui resistite fortes in fide. (1. Petr. 5. 8.)

Inde tamen ne concludas diabolum esse causam physicam & efficacem peccati. Ad illud enim requireretur ut vel physicè voluntatem moveret, actum in ea interiori operando, vel ipsam vi quædam ineluctabili ad malum pertrahendo: atqui neutrum potest diabolus; si enim vel actum malum in intima voluntate efficeret, vel eam ad malum ita impelleret, ut resistere & reluctari non posset, nequicquam hortaretur Apostolus ut fortes in fide diabolo resistamus.

Quæres 3°. quis fuerit circa peccati causam error Protestantium.

Resp. Deum esse causam & autorem peccati asserere non veriti sunt Pseudo-Reformatorum antesignani. In nobis, ait Lutherus, Deus omnia bona & mala operatur. (Lib. de sermo arbit. tom. 2. pag. 455. edit. Wittenberg.) Sicut fatentur Papistæ, inquit Melancthon, Dei opus fuisse Pauli vocationem, ita fatemur opera Dei propria esse Davidis adulterium, &c. (Annot. in Ep. ad Rom. cap. 8.) Zuinglius hæc habet horrenda: Quando facimus adulterium vel homicidium, Dei opus est motoris, autoris, impulsoris. (Explicat. art. 20.)

Calvinus parùm sibi constans ita negat Deum esse autorem peccati, ut non semel doceat Deum velle, decernere, præcipere peccatum, adeo ut illud non permittat solum, sed ipsum incitet & compellat; asserit quidquid Satan molitus est contra Job, quidquid Semei contra David, quidquid Judæi contra Christum, id totum fuisse opus Dei, nec solum permisso, sed decreto, jussu & imperio Dei factum esse. (Lib. 1. Instit. cap. 18. sect. 1.) Quid autem id aliud est quàm Deum constituere scelerum omnium autorem? Non igitur scelerum errorem damnavit Synodus

Tridentina his verbis: Si quis dixerit..... mala opera, ita ut bona, Deum operari, non permittivè solum, sed etiam propriè & per se, anathema sit. (Sess. 6. de justificat. can. 6.) Unde sit

PROPOSITIO.

Deus non est causa peccati, quasi velit, præcipiat, vel operetur peccatum, ad illudve hominem excitet ac impellat.

Prob. 1°. Qui odit iniquitatem, peccatum velle, præcipere, & operari non potest: atqui ex Scripturis Deus, &c. Non Deus volens iniquitatem tu es. (Psal. 5. 5.) Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem. (Psal. 44. v. 8.) Numquid voluntatis meæ est mors impii? dicit Dominus. (Ezech. 18. 23.) Atqui vellet Deus impii mortem, si eum excitaret & impelleret ad peccatum; ergo, &c.

Præterea Deus passim in Scripturis peccatum vetat, & maximè in Decalogo: Non occides, inquit, non mæchaberis, non falsum testimonium dices, non furaberis, &c. non potest igitur Deus velle peccata fieri, vel ad ea mortalium voluntates impellere, quin inconstantia, fallacia & perfidia meritò accusetur.

Prob. 2°. ex Augustino cujus autoritate præsertim gloriantur Heterodoxi: Iniquitatem damnare novit ipse (Deus), non facere. (Epist. 194. n. 30. tom. 2. pag. 724.) Distinctionem etiam adhibet apud Catholicos tritam, inter permittere & decernere peccatum, quam Calvinus effugium vocat: Modus quo traditus est homo in diaboli potestatem, non ita debet intelligi, tanquam hoc Deus fecerit, aut fieri jussisset; sed quòd tantum permisisset. (Lib. 13. de Trinit. cap. 12. n. 10. om. 3. pag. 938.) Nullius culpæ humanæ in Deum referas causam. Lib. 2. de peccat. merit. cap. 17. n. 27. tom. 10. pag. 55.) Malam voluntatem Deo autori esse tribuendam, nefas est dicere. (Ibid. cap. 18. n. 29.)

Porro qui hominis iniquitatem permittit quidem, sed nec eam facit, nec fieri jubet; qui non nisi impiè dici potest malæ voluntatis autor, ille profectò nullo Heterodoxorum sensu dici potest causa peccati: atqui Deus, teste Augustino, hominis iniquitatem, &c. ergo, &c.

Similia aliorum Patrum testimonia reperire est apud Nicolaum l'Herminier. (*Tract. de peccatis.*)

Solvuntur Objec̃a.

Obj. 1°. ista Scripturæ verba: *Si erit malum in civitate quod non fecerit Dominus.* (*Amos, 3. 6.*) *Ego Dominus, faciens pacem & creans malum.* (*Isa. 45. v. 5. & 7.*) Porro qui est causa mali cujuscumque, causa est etiam peccati: atqui, teste Scripturâ, Deus causa est cujuscumque mali; ergo & peccati.

Resp. Neg. min. De quocumque enim malè non intelligenda sunt verba Amos; sed de malo pœna tantum, sive de calamitatibus quas Judæis comminatur Deus: *Malum hoc*, inquit Augustinus, *non peccatum, sed pœna intelligenda est.* (*Lib. contra Adimantum, cap. 26. tom. 8. pag. 146.*) Hæc interpretatio spontè fluit ex verbis quæ objectum locum præcedunt. *Auditi verbum*, inquit Amos, *quod locutus est Dominus super vos* *Visitabo super vos omnes iniquitates vestras*; (*Ibid. v. 1. & 2.*) id est, misérias & calamitates in pœnam scelerum vobis infligam.

Obj. 2°. Ille est causa peccati, qui impios creat ut peccent, peccantesque damnentur, & sic manifestandæ Dei justitiæ subserviant: atqui Deus impios creat ut, &c. quod variis comprobatur Scripturæ testimoniis: *Omnia propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum*, id est, ad damnationem. (*Proverb. 16. 4.*) De Pharaone dicitur: *In hoc ipsum excitavi te, ut ostenderem in te virtutem meam.* (*Rom. 9. 17.*) *Annon habet potestatem singulis lutì, ex eadem*

massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? (*Ibid. v. 21.*) Ergo, &c.

Resp. Neg. min. Neminem enim creat Deus eo consilio, ut impius fiat & damnetur; liquidem gravissimis sub pœnis peccatum prohibet, & impios hortatur ad pœnitentiam ne pereant: verùm Deus eos creat quos impios fore prænoscit, ut eorum impietate quam non operatur, sed prævidet, ad gloriæ & justitiæ suæ manifestationem utatur. Vult quidem Deus impios qui sunt ignominie vasa, suppliciis afficere; minimè verò discernit vel operatur malam voluntatem & peccata quibus pœnam sibi accersunt: *Eorum mala opera, licèt futura præscires*, inquit S. Fulgentius, *non tamen ipse prædestinavit ut futura essent, quia non ipse fecit ut fierent.* (*Lib. 1. ad Monimum, cap. 17.*) Jam dixerat: *Quos prædestinavit ad pœnam, non prædestinavit ad culpam.* (*Ibid. cap. 13.*) Contrariam doctrinam anathemate percussit Concilium Arausicanum II: *Aliquos ad malum divinâ potestate prædestinatos esse, non solum non credimus; sed etiam si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus.* (*Can. 25. tom. 4. Concil. pag. 1672.*)

Obj. 3°. ille est causa peccati, qui nonnullos homines indurat: atqui Deus, &c. ut sic testatur Scriptura: *Induravit Dominus cor Pharaonis*: (*Erod. 9. 12.*) ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Qui nonnullos homines propriè indurat, conc. maj. qui nonnullos homines non nisi impropiè indurat, neg. maj. dist. parit. min.

Induratio propriè dicta est voluntaria firmitas in malo, & à bono inflexibilis quædam abalienatio. Unde patet hanc gravissimum esse peccatum, cujus causa & autor esse non potest Deus: *Odio sunt enim Deo impius & impietas ejus.* (*Sapient. 14. 9.*) Ubi igitur affirmat Scriptura Deum nonnullos homines indurare & obæcare, id sensu proprio non intelligendum est: non enim sibi ipsi adver-

satur Scriptura, quæ Deum autorem esse peccati passim negat; sed hujusmodi verba de induratione tantum impropiè dicta accipienda sunt. Deus scilicet indurare dici potest, quatenus permittit ut, sublato gratiæ auxilio, quo sese indignos præbuerunt, nonnulli homines in plurima scelera ruant præcipites, sicque in malo indurescant & obfirmantur. *Non obdurat Deus*, inquit Augustinus, *impertiendo malitiam, sed non impertiendo gratiam.* (*Ep. 194. n. 14. tom. 2. pag. 719.*) *Sic enim excæcat, sic obdurat Deus, deferendo & non adjuvando: quod occulto judicio facere potest, iniquo non potest.* (*Tom. 3. part. 2. pag. 646. traç. 53. in Joan. n. 6.*)

Obj. 4°. Fratres suos sic alloquitur Joseph: *Non vestro Consilio, sed Dei voluntate hæc missus sum.* (*Genes. 45. 8.*) Ergo crimen fratrum Joseph efficaci Dei decreto commissum fuit.

Resp. Neg. conseq. Dicere enim peccatum voluntate Dei committi, nihil aliud est quam pugnantia loqui: inde nimirum sequeretur homines peccare simul & non peccare: peccarent quidem ex hypothesi; non peccarent autem, quia culpæ reus esse non potest qui voluntati divinæ obtemperat. *Adeo enim summa est justitiæ regula Dei voluntas*, inquit ipse Calvinus, *ut quidquid vult, eo ipso quod vult, justum habendum sit.* (*Lib. 3. Instit. cap. 23. n. 2.*)

Ex præfato igitur Scripturæ loco, aliisque similibus in quibus legitur quasdam actiones malas consilio & voluntate Dei factas esse, hoc unum colligi debet, scilicet hujusmodi actiones propriâ hominum voluntate perpetratas, à Deo tamen ita dirigi & flecti, ut in bonum finem vertantur: novit enim Deus, ut passim docet Augustinus, ex malis operibus bona eruere. Quapropter eo tantum sensu Joseph dicitur consilio Dei venditus à fratribus, quod Deus, prævisio eorum scelere, illo sic uti voluerit, ut gloriæ Joseph, & salutis ipsius

ipsius familiæ multorumque populorum subserviret. Hoc ipsum indicant hæc Josephi verba: *Vos cogitastis de me malum; sed Deum veritè illud in bonum, ut exaltaret me . . . & salvos faceret multos populos.* (*Gen. 50. 20.*)

Obj. 5°. Idem sit judicium de ceteris peccatis, ac de eo quo Semei maledixit Davidi: atqui illud positio Dei decreto commissum fuit, ut sic restatur ipse David: *Dominus præcepit ei ut malediceret David. . . . Dimittite eum ut maledicat juxta præceptum Domini.* (*Lib. 2. Reg. 16. v. 10. 11.*) Ergo peccata positivo Dei decreto committuntur.

Resp. Neg. min. Præfata Scripturæ verba, & alia similia, de mera Dei permissione, non verò de jussu propriè dicto intelligi debent: *Nemini enim Deus mandavit impiè agere.* (*Eccli. 15. 21.*) Sic emollienda esse objecta Scripturæ verba constat ex Patrum interpretatione. Unus instar omnium erit Augustinus quem eò lubentius seligimus, quod illum sibi patrocinari jactitent Heterodoxi. *Quomodo dixit Dominus huic homini maledicere David? Non jubendo dixit: . . ., nam si jubenti obtemperasset Deo, laudandus potius quam puniendus esset, sicut ex hoc peccato postea novimus esse punitum.* (*Lib. de grat. & lib. arbitr. cap. 20. tom. 10. pag. 740.*) Ergo juxta mentem S. Doctoris non præcepit Deus Semei ut malediceret Davidi; ergo illud tantum permisit.

Præterea verba, *mandare, præcipere, permittere*, indistinctim non semel usurpat Scriptura, etiam quando de una eademque re fit sermo; ex. gr. Christum sic interrogant Pharisei: *Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii? quibus respondet Christus: Ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras.* (*Matth. 19. v. 7. & 8.*) Item apud Marcum Pharisei dicunt: *Moyses permisit libellum repudii scribere.* Respondet Dominus: *Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.* (*Cap. 10. v. 4. & 5.*)

Alia sunt difficultates depromptæ ex modo quo Deus in mentes humanas agit; sed earum explicatio ad Tractatum de Gratia magis pertinet.

CAPUT III.

De Peccatorum distinctione.

PECATA distinguuntur specie vel numero; specie quidem, cum eorum malitia diversæ est natura: sic furtum specie differt ab adulterio; sed numero tantum discrepant, quando eorum deformitas, sive oppositio cum lege ejusdem est naturæ: sic duo furta numero solo differunt. Agemus 1°. de specifica; 2°. de numerica peccatorum distinctione. Argumentum istud non levis est momenti, cum definiat Concilium Tridentinum debere poenitentes peccatorum numerum, speciem, & circumstantias speciem mutantem, in confessione declarare. (Sess. 14. de Poenitentia, cap. 5. & can. 7.)

ARTICULUS PRIMUS.

De specifica Peccatorum distinctione.

Hic quaeritur unde repetenda sit peccatorum distinctio specifica; qua de re variæ sunt opiniones.

PROPOSITIO I.

Peccatorum specifica distinctio non repetenda est ex oppositione notabiliter majori cum Lege.

Prob. Quia circumstantia quælibet insigniter peccatum augens, indicit oppositionem notabiliter majorem cum lege: atqui, juxta communem Theo-

logorum sententiam, circumstantia peccatum insigniter amplificans illius speciem non mutat; sic furtum unius aurei magis opponitur legi, quam furtum unius assis: atqui tamen utrumque specie non differt, sed continetur sub genere furti; ergo, &c.

PROPOSITIO II.

Distinctio specifica Peccatorum non desumenda est ex præceptorum distinctione.

Prob. 1°. Quia ex S. Thoma, *Secundum præcepta diversa legis non diversificantur peccata secundum speciem.* (1. 2. q. 72. art. 6. ad 2.) 2°. Quia unum & idem peccatum cum distinctis præceptis plerumque pugnat: qui enim furtum, v. g. perpetrat, non nisi unum specie peccatum committit: atqui tamen furtum distinctis præceptis opponitur, nempe legi naturali, legi divinæ positivæ, legi humanæ tum civili, tum ecclesiasticæ; ergo, &c.

PROPOSITIO III.

Specifica Peccatorum distinctio repetenda est ex oppositione speciei diversa cum Lege.

Prob. Peccatum quodcumque est oppositio cum lege; necesse est igitur ut quando hæc oppositio speciei diversa est, peccatum etiam sit speciei diversum. Peccata autem oppositionem cum lege speciei diversam habent, ac proinde speciei differunt.

1°. Cum mala actio diversis adversatur virtutibus: Sic infidelitas, desperatio, odium Dei, sunt peccata speciei adversa, quia, diversis opponuntur virtutibus, nempe fidei, spei & caritati. Sic etiam furtum in loco sacro commissum, licet uno actu perficiatur, duplicem malitiam speciei distinctam

complectur; duas enim virtutes specie diversas simul lædit, scilicet justitiam quæ prohibet ne alterius bonis damnum inferatur, & Religionem quæ vetat ne violetur reverentia loco sacro debita.

2°. Cùm peccata diversis ejusdem virtutis officiis adversantur. Eam ob causam idololatria & superstitio specie discrepant, quia diversis ejusdem virtutis, nempe Religionis, officiis sunt contraria; vetat enim Religio ne alius colatur, quàm verus Deus; prohibet etiam ne vero Deo cultus minimè legitimus exhibeatur; contra prius officium peccat idololatria, & contra posterius superstitio.

3°. Quando peccata eandem virtutem offendunt modo contrario. Sic prodigalitas & avaritia specie differunt quia, licet uni tantum virtuti opponantur, nimirum liberalitati, ab ea tamen duobus modis contrariis, ac proinde specie diversis, desectunt, altera per excessum & altera per defectum.

4°. Demùm cùm eandem virtutem lædunt diverso modo, quamvis non contrario. Sic furtum, detractio, homicidium specie discriminatur, quia eandem justitiæ virtutem impugnant modo dispari, licet non contrario: aliter enim violat justitiam qui bonis, aliter qui famæ, & aliter qui vitæ proximi nocet.

ARTICULUS II.

De Peccatorum numerica distinctione.

Unde repetenda sit peccatorum numerica distinctio disputatur. Hæc autem controversia non movetur de peccatis specie, sive naturâ suâ, diversis. Certum quippè est in iis quæ ex natura sua differunt, unum non esse alterum. Distinctio igitur specifica peccatorum numericam necessariò importat. Sed præsens disputatio ea tantum peccata spectat, quæ ejusdem sunt speciei sive naturæ, & quæ-

ritur quandonam illa numero distinguantur: quæ de re duas statuimus regulas à plerisque Theologis receptas.

REG. I. Distinctio numerica peccatorum repetenda est ex distinctis objectis circa quæ versantur peccata.

Probat. Unus enim actus peccatum est numero multiplex, quando malitiam habet numero multiplicem: atqui actus qui versatur circa plura distinctaque objecta, licet physicè unus, malitiam continet numero multiplicem; ergo hujusmodi actus, quamvis unus, multiplex tamen numero peccatum complectitur.

Hinc colliges, 1°. eum qui uno actu duos homines occidit vel infamat, duplicis peccati reum esse, quia actus ille versatur circa duplex objectum numero distinctum; 2°. qui uno actu furatur ex eodem grege animalia quæ ad plures dominos pertinent, tot peccata peccata, quot sunt domini; jus enim unius numericè distinguitur à jure alterius; 3°. Sacerdotem in statu peccati mortalis constitutum toties peccare, quoties administrat Sacramenta, quia unaquæque administratio ab altera numericè distinguitur.

REG. II. Distinctio numerica peccatorum petitur etiam ex morali interruptione actuum.

Probat. Inde meritò deducitur distinctio numerica peccatorum, ex quo fit ut actus malus numero multiplicetur: atqui ex interruptione morali fit ut actus malus numero multiplicetur. Hæc enim efficit ut actus inter se non sint connexi: atqui actus mali qui secum invicem connexionem non habent, totidem sunt actus mali numero distincti; ergo, &c.

Moralis autem hæc interruptio locum habet 1°. cùm prioris actus voluntas revocata fuit per aliam contrariam, quia hæc retractatio efficit ut posterior actus non possit cum priori in unum actum coire. Hinc si quis furari apud se statuerit,

& deinde voluntatem hanc abjiciat, eamque, brevissimo licet tempore interposito, resumat, duplex numero peccatum committit.

2°. Per liberam ab actu voluntatis cessationem, dum aliquis mentem alio convertit, de alia re cogitans quæ nullam habeat cum priori actu connexionem. Ratio est, quia prior voluntas, eo quod liberè dimissa fuerit, non censetur moraliter continuata. Hinc si quis, concepto alicujus occidendi consilio, ab eo mentem revocet, ad alia sese convertat, & deinde ad prius consilium revertatur, duplicis peccati reus est: posterior enim actus voluntatis à priori, propter interruptionem, numericè distinguitur.

3°. Quando inter unum actum & alterum satis intercedit temporis, ut prudentum judicio dici non possint inter se continui; sic qui odio in fratrem ante somnum exarsit, & expergefactus eundem actum renovat, duplex peccatum committit, quia prior actus à posteriori censetur distinctus.

CAPUT IV.

De Peccatorum connexione & inæqualitate.

QUÆRES 1°. utrum omnia peccata sint inter se connexa: cui quæstiunculæ locum dedit hæc Jacobi Apostoli sententia: *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* (Cap. 2. 10.)

Resp. Omnia peccata non esse simul colligata, quia multa inter crimina nihil est affinitatis. Quæ enim cognatio est, v. g. inter furtum & homicidium, inter adulterium & mendacium? Quinimò quædam peccata ita secum invicem pugnant, ut si-

mul cohærere nequeant; quales sunt avaritia & prodigalitas. Neque verò negotium facessere debet præfata Jacobi sententia: qui enim *offendit in uno* dicitur fieri *omnium reus*, non quòd, commisso uno peccato, censetur alia simul omnia perpetrasse; sed vel quia sufficit unum peccatum mortale, ut qui aliundè est legis observator in æternam incurrat damnationem; vel quia peccans in uno, contra caritatem peccat, ac proinde contra universam legem quæ tota sita est in caritate, juxta illud Apostoli: *Omnis lex in uno sermone impletur: diliges proximum tuum.* (Galat. 5. 14.)

Quæres 2°. an omnia peccata sint æqualia.

Resp. paria esse omnia peccata IV sæculo docuit Jovinianus; qua in re turpiter erravit. 1°. Quia Christus asserit peccatum Judæ eum tradentis, gravius esse crimine Pilati eum condemnantis: *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.* (Joan. 19. 11.) 2°. Quia ex peccatis quædam sunt venialia, quædam autem mortalia, ut postea probabimus. 3°. Quia nonnulla rectæ rationi magis adversantur quàm alia, ut homicidium comparatè ad detractionem. Quis enim negaverit rectam rationem ab eo magis offendi qui alium occidit, quàm ab eo qui alterius famam imminuit? 4°. Quia ex virtutibus aliæ sunt aliis nobiliores, ut virtutes theologicæ respectu virtutum moralium; necesse est igitur ut ex peccatis alia sint aliis majora, ea nempe quæ virtuti præstantiori sunt opposita, vel eandem gravius lædunt.

Quæres 3°. unde petenda sit peccatorum inæqualitas.

Resp. eam repetendam esse 1°. ab objectis ex quibus fit ut peccata sint alia aliis graviora. *Prima gravitas peccati*, inquit S. Thomas, *attenditur ex parte objecti* (1. 2. q. 73. art. 9. in corp.) Unde sequitur peccata in Deum esse majora peccatis in

homines, quia Deus est bonum longè excellentius homine; homicidium pariter esse crimen atrocius furto, quia vita hominis est bonum præstantius bonis externis.

2°. Ex fine: quò enim peior est finis quem sibi proponit agens inter peccandum, eò certè gravius est delictum. Sic longè magis reus est qui mendacio utitur ad malum aliquod perpetrandum, quàm qui illud adhibet ad boni quidpiam efficiendum, v. g. ut proximo aliquà necessitate laboranti subveniat.

3°. Ex circumstantiis quæ pro sua multiplici diversitate culpam augent vel minuunt: magis enim vel minùs peccatur pro majori vel minori cognitione ex parte intellectus, & affectu ex parte voluntatis; pro ratione vel damni quod proximo inferitur, vel scandali cui occasionem dat peccatum, vel loci in quo committitur. Sic factum in loco sacro factum, ceteris paribus, gravius est delictum quàm factum in loco profano perpetratum. Sed de his fultus dictum est in Tractatu de Actibus humanis.

CAPUT V.

De effectibus Peccati.

TRES sunt præcipui effectus peccati, scilicet animæ macula, reatus pœnæ & ipsa pœna: quæ tria duobus in articulis exponemus.

ARTICULUS PRIMUS.

De maculâ quâ Peccatum animam inficit.

Firma & stabilis est omnium Catholicorum doctrina, peccatum animam quâdam inquinare maculâ quæ, præterito actu peccati, remanet. Id colligitur 1°. ex iis Scripturæ locis in quibus peccata sordes, maculæ, inquinamentum dicuntur. *Peccastis*, inquit Josue, *in Beelphegor*, & . . . *macula hujus sceleris in vobis permanet.* (Cap. 22. 17.) *Effundam super vos aquam mundam*, ait Dominus, & *mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* (Ezech. 36. 25.) *Si abluerit Dominus sordes filiarum Israel.* (Isa. 4. 4.) *In fidelibus nihil est mundum: sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia.* (Tit. 1. 15.)

2°. Idem colligitur ex modo loquendi apud Patres Tridentinos usitato. Hominem dicunt per inobedientiam *inquinatum*; infantes per Baptismum *mundari*, *ut in eis regeneratione mundetur*, quod *generatione contraxerunt.* (Sess. 5. de peccato origin. can. 2. & 4.) Atqui hæc loquendi ratio manifestè indicat aliquam, juxta Patres Tridentinos, esse peccati maculam quæ per Baptismum verè deleatur.

Quæres in quo consistat hæc macula quæ, actus peccati præterito, in anima residet donec pœnitentiâ tollatur.

Resp. ea de re varias esse Theologorum opiniones. 1°. Docet Scotus maculam hanc nihil aliud esse quàm *reatum pœnæ*, sive obligationem ad pœnam; quatenus anima, post actum peccati commissum, manet obnoxia pœnæ à Deo irato sibi destinatæ. Sed refellitur ista sententia, quia *reatus pœnæ* posterior est maculâ, eamque sub

sequitur: prius est enim peccato maculari animam, quam pœnis à Deo constitutis digna censeatur.

2°. Permulti maculam peccati sitam esse volunt in privatione gratiæ *sanctificantis*, sed immeritò prorsus. 1°. Quia reperiri potest hæc macula in iis qui gratiam *sanctificantem* non amiserunt, siquidem anima Iusti qui venialiter tantùm peccavit, aliquam contrahit maculam; gratiâ tamen justificante non destituitur. 2°. Quia inde sequeretur nullam per secundum mortale peccatum importari maculam; siquidem per primum jam amissa fuit gratia *sanctificans*. 3°. Quia in hac opinione omnes mortaliter, quamvis tamen inæqualiter, peccantes eandem labem contraherent, cum pariter gratiâ *sanctificante* exnerentur.

3°. Alii maculam peccati reponunt in privatione, non gratiæ tantùm *sanctificantis*, sed decoris & pulchritudinis quæ animæ prius inerat, & quæ sita est in voluntatis humanæ rectitudine; quod istâ comparatione illustrare conatur Laurentius *Berti*: Rectum teaeo bacillum, sed flexile, cujus pulchritudo in rectitudine consistit; illud inflecto ut à recto declinet: flexione istâ quamdam contrahit deformitatem quæ ipsi inhærebit, etiam cum flexentem manum retraxero; sed potest ad priorem rectitudinem opposito flexu revocari. Exemplum illud voluntati humanæ sic applicat: Hæc potest ad bonam & malum à libero arbitrio inclinari: ejus decor & pulchritudo in eo consistit, quòd recta sit, nec à lege æterna summoque bono detorqueatur. Dum pravo liberi arbitrii usu avertitur à summo bono, ut ad bona creata & fluxa sese convertat, tunc veluti contorta redditur & deformis: nequit autem ad priorem formam decorisque pristinum revocari, nisi sanctâ dilectione fiat iterùm recta, nempe à bonis commutabilibus averfa, ad bonumque immutabile conversa; motus ergo liberi arbitrii voluntatem ad malum incli-

nans, est actus peccati; deformitas verò, sive privatio rectitudinis in anima remanens, donec iterùm ad summum bonum convertatur, est peccati macula. Opinionem hanc aliis anteposuerim, si quid in re maximè obscurâ definire liceat humanæ mentis imbecillitati.

ARTICULUS II.

De reatu pœnæ, & ipsâ pœnâ peccati.

Reatus pœnæ est obligatio quædam pœnam subeundæ, cui peccatorem obnoxium esse docet Christus his verbis: *Qui dixerit fratri suo, fatue, reus erit gehennæ ignis.* (*Matth.* 5. 22.) Pœna autem quæ peccato rependitur, duplex est; alia nimirum presentis vitæ, ut varia morborum genera; alia vitæ futuræ, & luitur vel in igne purgatorio, vel in inferno. Hic autem quæritur an æterna sit pœna damnatis propter peccatum mortale imposita: de purgatorio enim disputatum fuit in Pœnitentiæ *appendice de Indulgentiis.*

PROPOSITIO.

Æterna sunt damnatorum pœnæ.

Probatur 1°. ex Scriptura: Insignia sunt hæc verba: *Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* (*Matth.* 25. 46.) Eodem itaque sensu debet supplicium intelligi æternum pro reprobis, quo vita seu beatitudo dicitur æterna pro electis: atqui electorum vita, seu felicitas, hic dicitur æterna eo sensu quòd nunquam sit destituta, ut probavimus in Tractatu de *Actibus humanis*; ergo idem sentiendum est de reproborum supplicio. *Hinc supplicium æternum*, inquit Augustinus, *inde vita æterna: dicere autem: Vita æterna sine fine erit, supplicium æternum sine*

habebit, multum absurdum est: unde quia vita eterna Sanctorum sine fine erit, supplicium quoque æternum, quibus erit, finem procul dubio non habebit. (Lib. 21. de civit. Dei, cap. 23. tom. 7. pag. 641.)

Præterea bonum tibi est, inquit Christus, ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. (Matth. 18. 8.) Apud Marcum verò legitur, in ignem inextinguibilem. (Cap. 9. 42.) Congregabit triticum suum in horreum; paleas autem comburet igni inextinguibili. (Matth. 3. 12.) Denique in reprobos pronuntiatur terribilis hæc sententia: *Discedite à me, maledicti, in ignem æternum.* (Ibid. Cap. 25. v. 41. Ut quid autem inferorum ignis toties diceretur in Scripturis æternus, inextinguibilis, si reproborum pœna finem esset habitura?

Prob. 2°. ex Patribus: *Iniquorum* (corpora), inquit S. Iustinus, in perpetuo sensu cum pravis dæmonibus, in ignem æternum mittet Deus. (Apolog. 1. n. 52. pag. 74. Edit. BB.) S. Irenæus: *Quibuscumque dixerit Dominus: Discedite à me, maledicti, in ignem perpetuum, isti erunt semper damnati.* (Lib. 4. adversus hæres. cap. 28. n. 2. pag. 266. Edit. BB.) Tertullianus sic animam alloquitur: *Afirmamus te... pro meritis, aut cruciatui destinari, aut refrigerio, utrique sempiterno.* (Lib. de testimon. animæ, cap. 4. pag. 66.) S. Augustinus librum 21. de civit. Dei integrum scripsit, ut damnatorum pœnas nullum finem habituras esse demonstraret. S. Fulgentius: *Iniqui omnes ibunt in combustionem æternam, ... semper arsurum cum diabolo.* (Lib. de fide ad Petrum, cap. 43. n. 84.) S. Gregorius Papa: *Sicut finis non erit gaudium bonorum; ita finis non erit tormentum malorum.* (Lib. 4. Dialog. cap. 44. tom. 2. Ed. BB.) Eamdem doctrinam in aliis Patribus viduas.

Porro unanimis Patrum Traditio tutissima est veritatis regula: atqui SS. Patres unanimi consensu docent damnatorum pœnas nullum finem esse habituras; ergo certissimum est quod defendimus dogma.

Prob. 3°. ratione theologica: Nunquam per Ecclesiam licitum fuit orare pro damnatis, ut sic docet Augustinus: *Si Ecclesia nosset eos qui, licet adhuc in hac vita constituti sint, tamen prædestinati sunt in ignem æternum ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quam nec pro ipso.* (Lib. 12. de civit. Dei, cap. 24. n. 1. tom. 7. pag. 642.) Atqui pro damnatis precari liceret, si ipsorum pœna esset aliquando desitura, ad placandum scilicet Deum, eorumque supplicii finem accelerandum; quemadmodum pro iis orare licet, qui in igne purgatorio pœnas temporales patiuntur; ergo cum semper prohiberetur Ecclesia, ne pro damnatis preces adhiberentur, constanter etiam credit eos æternis suppliciis addictos esse.

Solvuntur objecta.

Obj. 1°. In Scripturis æternum non semel dicitur, quod non nisi diuturnum est. De circumcissione, v. g. dictum est: *Erit pactum meum in carne vestra in sædus æternum;* (Genes. 17. 13.) & tamen Circumcisionis sædus abolitum est Lege Christianâ; ergo ex eo quod damnatorum pœnæ in Scripturis dicantur æternæ, concludi non potest eas nunquam esse desituras.

Resp. Dist. ant. Et tunc aliquid in Scripturis occurrit, quo vocis illius æternum sensus restringitur, conc. ant. vox æternum semper significat durationem tantum longissimam, neg. ant.

Fateor equidem in Scripturis, & præsertim in Veteri Testamento, voce illâ æternum significari nonnunquam durationem tantum longissimam. Tunc autem vel ipso ex loco, ubi legitur vox

æternum, vel ex aliis manifestum est non designari nisi tempus diuturnum. Quod, v. g. obicitur de Circumcisione, restringitur ad longissimam tantum durationem per alia Veteris Testamenti loca, quibus prænuñtiatur fœdus quod Deus primum cum Gente Judaica pepigit, antiquatum & abrogatum iri, novumque ac præstantius ei successorum, ut alibi exposuimus.

Porrò in sacris Novi Testamenti paginis nihil est quod vocem *æternum*, ubi agitur de supplicio damnatorum, intra longissimæ tantum durationis significationem coërceat: quinimò elarissimè & frequentissimè pœnarum reprobis destinatarum inculcatur perennitas, ut constat ex testimoniis jam prolatis. Præterea aliis exprimitur nominibus, nempe *igne inextinguibili, fumo tormentorum qui ascendet in sæcula sæculorum.* (*Apoc. 14. 11.*) Atqui hæc locutio in *sæcula sæculorum*, non diuturnam solum, sed verè æternam durationem exhibet, ut patet ex isto loco: *Sedenti in throno, & agno, benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum.* (*Ibid. cap. 5. v. 13.*) Denique SS. Patres ea quæ adduximus Scripturæ loca de æternitate propriè dicta intelligunt.

Obj. 2°. Illa sententia rejicienda est quæ lædit justitiam Dei: atqui sententia quæ defendit pœnarum æternitatem, lædit justitiam Dei; ergo prosus rejicienda est.

Resp. Neg. min. 1°. Quia justitia Dei in eo non læditur, quòd puniat peccatum quandiu non expiatur: atqui peccatum mortale per totam æternitatem non expiatur; siquidem hominem post interitum in eo statu constituit, in quo divinæ justitiæ nunquam poterit satisfacere: nam caritatem in æternum extinguit, sine qua flecti non potest vindex Dei justitia.

2°. Quia peccatum mortale æternum est ratione affectus hominis damnati qui ita erat animo comparatus, ut semper peccare voluerit: *Iniqui enim...*

voluissent sine fine vivere, ait S. Gregorius, ut sine fine potuissent in iniquitatibus permanere, ... ad districti ergo judicis justitiam pertinet, ut nunquam careant supplicio, quorum mens in hac vita nunquam voluisset carere peccato. (*Lib. 34. Moral. cap. 19. n. 36. tom. 1. Edit. BB. pag. 1132. & 1133.*)

3°. Quia id decernere, salvâ suâ justitiâ, potuit summus Legislator Deus, quod maximè utile est, ne dicam necessarium, ad impediendam legum violationem, & comprimendam peccandi libidinem: atqui ad illud plurimum valet pœnæ comminatio: docet enim experientia dolores acutissimos, vel mala temporaria, cum sola spectantur, non obstare quominus plurimi homines leges infringant; potuit ergo Deus citra injustitiam, pœnas æternas gravibus peccatis imponere, præsertim si mercedem eadem ratione quâ pœnam amplificet, hinc bonis præmium æternum, inde malis supplicium perpetuum denuntiando.

Inst. Illa sententia divinam lædit justitiam, quâ positâ, Deus non servaret proportionem inter pœnas & peccata: atqui in sententia quæ pœnarum æternitatem defendit, Deus non servaret proportionem inter peccata, ut potè momentanea, & pœnas, ut potè æternas; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Quâ positâ, Deus non servaret aliquam proportionem inter, &c. conc. maj. quâ positâ, Deus non servaret omnimodam proportionem inter, &c. neg. maj.

Reverà postulat æquitas ut aliqua sit proportio inter pœnam & culpam; quatenus scilicet pro graviore peccato major pœna, minor verbò pro leviori indigi debet; sed illud non intelligendum est de omnimodâ proportione, ita ut æstimanda sit ex durationis æqualitate. Inde enim sequeretur vix ullam inter homines servari justitiam, cum pœnæ pro commissis sceleribus infliguntur à iudicibus: nam quoties contingit ut pro crimine, v. g. homicidio, quod brevissimo tempore fuit per-

petratum, mors decernatur quâ reus in perpetuum ab humana societate aufertur. Inde sequeretur etiam crimina graviora citius commissa, pœnis minis diuturnis esse afficienda, quod absurdum est: *Nec quisquam exiit*, inquit Augustinus, *qui censeret tam citò nocentium finienda esse tormenta, quàm citò factum est homicidium, vel sacrilegium, vel quodlibet aliud scelus.* (Lib. 21. de civitate Dei, cap. 11. tom. 7. pag. 632.) Certum est igitur pœnarum æquitatem non pensandam esse ex durationis æqualitate, verùm ex criminis gravitate, vel etiam ex supplicii ad scelus impediendam utilitate aut necessitate.

Præterea dici potest Deum, crimen æternis puniendo supplicii, servare proportionem peccatum inter & pœnam, etiam quoad durationem; post interitum enim peccatoris, mortale peccatum semper est extitutum, nec unquam delebitur, ut supra diximus.

DISSERTATIO II.

De Peccatis in specie.

PECCATUM generatim sumptum dividitur præsertim in *originale* & *actuale*. Peccatum *originale* dicitur illud quod nascendo contrahimus, non quidem per actum voluntatis nostræ proprium; sed propter primorum parentum culpam, cujus labes simul cum natura in totam eorum sobolem viâ generationis transfunditur. Vocatur *originale*, tum quia nobis singulis statim ab ortu inest; tum quia à primo parente derivatur, qui totius generis humani fons & origo fuit.

Peccatum *actuale* dicitur illud quod adultis pro-

prio suæ voluntatis actu committunt, duplicisque est generis; aliud nimirum *mortale* quod spiritualem animæ vitam, nempe gratiam *sanctificantem*, exstringit; aliud *veniale* quod hominem iustitiæ exiit, nec pœnæ æternæ, sed temporali tantum facit obnoxium. Peccatum denique aliud dicitur *capitale*, quia non solum ex se gravissimum est, sed etiam aliorum radix funesta; & aliud *non capitale* quod ita ex se peccatum est, ut aliorum non sit veluti radix. Eæ sunt præcipuæ peccati divisiones.

Omissis autem peccatis capitalibus, quorum tractatio ubique obvia est, dicemus 1°. de peccato originali; 2°. de mortali & veniali.

CAPUT PRIMUM.

De Peccato originali.

GRAVISSIMUM illud argumentum in sex articulos distribuimus; in primo, existere peccatum originale; in secundo, illud unicuique proprium esse & inhærens probabitur; in tertio, de ejus natura; in quarto, de modo quo in posteros Adami transmittitur; in quinto, de illius subjecto; in sexto, de ejusdem effectibus disputabitur.

ARTICULUS PRIMUS.

De peccati originalis existentia.

Pelagius patriâ Britannus, professione Monachus, circa annum 405 varios errores disseminavit. Horum perniciosissimus, aliorumque veluti basis fuit iste, nempe Adamum suâ inobedientiâ sibi